

Regelen met betrekking tot de opsporing van delfstoffen door boringen

(Wet opsporing delfstoffen)

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden bij brief van 4 mei 1966)

Nr. 5

Algemeen

Het stemt de ondergetekende tot voldoening, dat de commissie zich in het algemeen met de strekking van het wetsontwerp kan verenigen. Reeds bij andere gelegenheden heeft hij erop gewezen, dat het onderhavige ontwerp moet worden gezien als een „noodverband” met een beperkte doelstelling, te weten het op korte termijn brengen van een zekere ordening in de opsporing van delfstoffen, zulks in afwachting van de totstandkoming van een nieuwe Mijnwet voor het Nederlandse territorium. Hij kan verzekeren, dat de onderhavige wettelijke regeling niet vertragend zal werken op de voorbereiding van zulk een nieuwe Mijnwet. Wel moet worden bedacht, dat het ontwerp van een nieuwe Mijnwet betrekking zal moeten hebben op een belangrijke en veelomvattende materie, zodat nauwgezette bestudering van alle daarmee samenhangende vraagstukken de nodige tijd zal vergen. De totstandkoming van de Mijnwet continentaal plat zal ongetwijfeld de te verrichten arbeid kunnen bespoedigen, daar naar het zich thans laat aanzien vele van de daarin neergelegde beginselen zullen kunnen worden overgenomen.

De zienswijze van verschillende leden, dat ook de onderwerpelijke regeling bij vorenbedoelde beginselen had moeten aansluiten, kan de ondergetekende niet zonder meer onderschrijven. Deze zienswijze zou immers medebrengen, dat in feite reeds een nieuwe Mijnwet aan de orde had moeten worden gesteld. Zoals de ondergetekende reeds opmerkte, is juist ter wille van de spoed alleen beoogd om, zoveel mogelijk met handhaving van het geldende regime, de vrijheid van opsporing in te perken en dat op een zo eenvoudig mogelijke wijze.

De regeling van artikel 12 van de Mijnwet continentaal plat vindt met name haar grond hierin, dat de opspoorder in verband met de grote risico's van tevoren weet, waaraan hij toe is ingeval een vondst wordt gedaan en tot winning van de aange troffen delfstoffen wordt overgegaan. Het belang van zulk een regeling is dus in het bijzonder hierin gelegen, dat de voorschriften met betrekking tot de winning vastliggen. Het zal de aan het woord zijnde leden duidelijk zijn, dat een voorziening als hierbedoeld in een regeling, die uitsluitend op de opsporing betrekking heeft, niet past. Het komt de ondergetekende voor, dat het opnemen van bepalingen, analoog aan de overige door deze leden genoemde artikelen van de Mijnwet continentaal plat, evenzeer buiten het kader van het wetsvoorstel valt.

Met vele leden is de ondergetekende van oordeel, dat het wenselijk is, nadat het onderhavige ontwerp wet is geworden, geen boorvergunningen te verlenen voor de gebieden ten aanzien waarvan aanvragen om concessie thans nog in behandeling zijn. Hij is van mening, dat overeenkomstig de beginselen van behoorlijk bestuur wordt gehandeld, indien eerst op de meest ver gaande aanvragen, te weten de aanvragen om concessie, wordt beslist. Het voeren van een ander beleid zou naar zijn oordeel medebrengen, dat in feite reeds wordt voort uitgelopen op de beslissing op de aanvragen om concessie. Dit geldt niet alleen, indien een boorvergunning zou worden verleend aan anderen dan de aanvragers om concessie, maar ook indien de gebieden, ten aanzien waarvan bedoelde aanvragen aanhangig zijn, zouden worden toegewezen aan één of meer dezer aanvragers. De ondergetekende moge er in dit verband

nog op wijzen, dat het hem niet waarschijnlijk voorkomt, dat op een of meer der thans aanhangige aanvragen om concessie zal zijn beslist op het moment, waarop de onderhavige regeling in werking treedt. Hij moge eraan herinneren, dat onder meer bij de behandeling van de Mijwet continentaal plat zijnerzijds is gesteld, dat de verlening van bedoelde concessies eerst zal worden bevorderd, nadat de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 12 van laatstgenoemde wet, tot stand zal zijn gekomen. Immers tussen de aan winningsvergunningen voor het continentaal plat te verbinden voorschriften en de voorwaarden, te verbinden aan de concessies te land, zal logischerwijs een nauw verband moeten bestaan.

De vele andere leden, die een overzicht verzochten van de nu lopende concessieaanvragen, moge de ondergetekende kortheidshalve verwijzen naar de kaart, overgelegd bij zijn antwoord op de in een eerder stadium gestelde vragen van het lid der Kamer, de heer Oele (*Aanhangsel Handelingen Tweede Kamer*, zitting 1965—1966, nr. 65).

Uit de aanvragen om concessie, die alle zijn gepubliceerd, valt te lezen, dat de aanvragers ieder voor zich van oordeel zijn, dat hun aanvraag betrekking heeft op een geologisch samenhangend gebied. De Geologische Dienst verricht op verzoek van de ondergetekende nog een studie met betrekking tot deze aanvragen. Deze studie zal naar de ondergetekende verwacht binnenkort kunnen worden voltooid.

Naar aanleiding van de door tal van leden gestelde vragen inzake het door de ondergetekende te voeren toewijzingsbeleid kan het volgende worden opgemerkt.

De ondergetekende acht het onjuist zich thans uit te spreken over de criteria, welke hij denkt te hanteren bij het toewijzingsbeleid ten aanzien van de reeds gedane concessie-aanvragen. Bij de verlening van boorvergunningen zal uiteraard gelet worden op de financiële draagkracht en de technische bekwaamheid van de aanvrager. De beoordeling van deze criteria zal zodanig geschieden, dat er ook zekerheid zal moeten bestaan, dat de aanvrager in staat zal zijn een eventuele ontginning te ondernemen. Het zou immers weinig zinvol zijn boorvergunningen te verlenen aan gegadigden, ten aanzien van wie tevoren reeds vaststaat, dat zij een ontginning in financieel of technisch opzicht niet tot een goed einde zullen kunnen brengen. Bij elkaar overlappende aanvragen zal in het bijzonder acht worden geslagen op de mate van vooronderzoek, welke is verricht. Hantering van dit criterium bevordert een snelle opsporing en houdt een zekere waarborg in, dat duplicatie van geofysisch vooronderzoek zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Het wetsontwerp voorziet niet in de mogelijkheid tot het stellen van bepaalde termijnen, waarbinnen aanvragen moeten worden ingediend. Zodra het wetsontwerp wet zal zijn geworden, kunnen aanvragen worden ingediend. Het ligt in het voornemen van de ondergetekende op de ingediende aanvragen eerst te beslissen, nadat enkele maanden zijn verlopen, opdat alle gegadigden de gelegenheid hebben hun aanvragen op een verantwoorde wijze in te dienen en te motiveren. Uit het vorenstaande vloeit derhalve voort, dat in eerste instantie van een afdoening der aanvragen in volgorde van binnenkomst geen sprake zal zijn.

Voor het overige zal de behandeling van de aanvragen uiteraard moeten plaatsvinden met inachtneming van algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Vele andere leden informeerden, hoe kan worden gekomen tot de toewijzing van een gebied, dat „zoveel mogelijk een geologische eenheid omvat”. Hieromtrent moge de ondergetekende het volgende opmerken.

Op grond van geologische gegevens zal op advies van de Geologische Dienst door de ondergetekende worden beslist voor welk gebied een aanvrager eventueel in aanmerking komt. Afhankelijk van de intensiteit van het verrichte vooronderzoek kan met meer of minder zekerheid worden bepaald, of het toe te wijzen gebied een geologische eenheid omvat. De in dit verband gestelde vraag, of het Groningen-veld als een geologische eenheid is te beschouwen, meent de ondergetekende bevestigend te mogen beantwoorden. Hij is van mening, dat het onjuist zou zijn ten aanzien van de gebieden in de provincies

Friesland, Noord-Holland en Drenthe, waarvoor nog geen concessie is verleend, reeds thans een uitspraak te doen met betrekking tot de vraag, welke geologische eenheden aldaar zouden kunnen worden onderscheiden.

Het op de geologie afstemmen van het toewijzingsbeleid bij boorvergunningen betekent niet, dat daardoor een spreiding van risico's wordt bemoeilijkt. Het staat iedere aanvrager vrij voor verschillende gebieden vergunningen aan te vragen. Bij de indiening dezer aanvragen zal hij zich bewust moeten zijn, dat ingeval er meerdere gegadigden zijn niet al zijn aanvragen voor toewijzing vatbaar zullen blijken. Dit gevolg is onverbreekelijk verbonden aan welk toewijzingsbeleid dan ook. Het is naar de mening van de ondergetekende overigens duidelijk, dat ingeval het aantal voor verder onderzoek door middel van boringen in aanmerking komende gebieden gering blijkt te zijn, er slechts ruimte is voor een beperkt aantal gegadigden. Dit zal niet anders zijn bij de huidige opsporingsvrijheid.

Op de vraag van enkele leden, of ook vergunningen zullen worden verleend aan overheidsbedrijven c.q. maatschappijen, waarin de overheid participeert, kan worden geantwoord, dat een exploratie hetzij door de Staat alleen, hetzij door de Staat in samenwerking met andere deelnemers, thans niet in het voornemen ligt. Het vorenstaande betekent niet, dat de mogelijkheid van een dergelijke exploratie is uitgesloten. Het onderhavige wetsontwerp houdt zodanige uitsluiting evenmin in. In dit opzicht is er geen verschil met de huidige situatie, die immers opsporingsvrijheid inhoudt.

Gezien het vorenstaande en gezien de beperkte strekking van het onderhavige wetsontwerp, ziet de ondergetekende geen aanleiding een regeling op te nemen voor het geval de Staat exploratiewerkzaamheden zou gaan verrichten.

Van verschillende zijden zijn bezwaren gemaakt tegen de uitspraak van de ondergetekende in de memorie van toelichting, dat de houder van een vergunning bij het aantreffen van een in de vergunning vermelde delfstof in een ontginbare hoeveelheid een zekere prioriteit zal genieten ten aanzien van de te verlenen concessie. De ondergetekende moge ter zake zijn standpunt als volgt verduidelijken. Reeds in een ander verband is in deze memorie gesteld, dat het onderhavige wetsontwerp slechts een „noodverband” is en dat hiermede tijdelijk wordt voorzien in iets, wat in het algemeen als een leemte wordt gevoeld, namelijk het ontbreken van een regeling ten aanzien van de opsporing van delfstoffen.

Het onderhavige wetsontwerp voorziet hierin zonder overigens het regime van de Mijwet 1810 op andere punten te wijzigen. Dit uitgangspunt brengt mede, dat onverlet is gebleven het artikel in de Mijwet 1810, dat bepaalt, dat de Kroon de gronden of overwegingen beoordeelt volgens welke voorkeur moet worden verleend aan verschillende aanvragers om concessie, hetzij zij bodemeigenaars, vindere dan wel anderen zijn. Een zelfde standpunt werd door Regering en Staten-Generaal ingenomen bij de wet van 1 november 1933 (*Sib.* 568), tot tijdelijke beperking van de vrijheid van opsporing van delfstoffen door boringen. In de memorie van toelichting behorende bij dat wetsvoorstel is gesteld, dat „de vergunninghouder bij een gunstige uitslag van het onderzoek met een redelijke kans van slagen een verzoek om concessie kan indienen en mocht de concessie aan een ander worden verleend recht op een vinderepremie kan doen gelden.” Voorts moge nog worden gewezen op een passage uit de desbetreffende memorie van antwoord luidende: „Met berekking tot de vraag, door wien de ontginning van aan te tonen aardolie zal geschieden, bevestigt de ondergetekende de in het voorlopig verslag geuite opvatting, dat door het verlenen van vergunning niet wordt vooruitgelopen op een beslissing omtrent het verlenen van een concessie tot ontginning, als is het billijk, dat, zoals in de memorie van toelichting is gezegd, aan de betrokken onderneming het uitzicht wordt geopend, dat zij met redelijke kans van slagen een verzoek om concessie kan indienen.”

De ondergetekende moge nog opmerken, dat het, anders dan vele leden veronderstellen, niet in de bedoeling ligt aan een boorvergunning werkverplichtingen te verbinden. Omdat een zodanige vergunning een korte looptijd zal hebben, bestaat

hieraan geen behoefte. Wel is het mogelijk, dat, indien van een vergunning niet een redelijk gebruik wordt gemaakt, na afloop daarvan aan de vergunninghouder geen nieuwe vergunning wordt verleend.

De opmerking, dat ook bij artikel 8 van het wetsontwerp sprake is van een loskoppeling van het verband tussen opsporing en exploitatie geeft de ondergetekende aanleiding erop te wijzen, dat zodanige koppeling uit de Mijnwet 1810 niet voortvloeit. Van een loskoppeling kan dan ook niet worden gesproken. De uit dit artikel voortvloeiende regeling dat degene, die al dan niet toevallig een andere delfstof ontdekt dan in zijn vergunning is vermeld, geen recht heeft op een vinderspremie en schadeloosstelling, ligt zoals in de memorie van toelichting reeds werd opgemerkt eveneens besloten in de Mijnwet continentaal plat. Een dergelijke opzet is naar de mening van de ondergetekende inherent aan een stelsel, waarbij aan een vergunninghouder exclusieve rechten worden verleend voor het opsporen van bepaalde delfstoffen in een bepaald gebied. De ondergetekende meent te mogen stellen, dat bij de opspoorders tegen deze opzet geen bezwaren bestaan en dat deze min of meer als vanzelfsprekend wordt ervaren, zodat naar zijn oordeel geen vrees hoeft te bestaan, dat het onderhavige artikel remmend zal werken ten aanzien van de opsporing van delfstoffen. Het vorenstaande geldt evenzeer voor de bepaling, dat de concessiehouder, die een andere delfstof vindt dan waarvoor zijn concessie geldt, geen recht heeft op vinderspremie en schadeloosstelling.

Op de vraag van verschillende leden, of het in de bedoeling ligt de opsporing van aardolie en aardgas in één vergunning te reglen, kan de ondergetekende bevestigend antwoorden.

Wat betreft de opsporing van andere delfstoffen dan aardolie en aardgas kan worden opgemerkt, dat de N.V. Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie ook thans nog onderzoekingen verricht naar de aanwezigheid van steenzout. Een tweetal aanvragen om concessie voor de ontginning van steenzout is momenteel in behandeling.

Artikelen

Artikel 8. Uit het bepaalde in dit artikel volgt onder meer, dat degenen, die zonder vergunning een delfstof hebben aangetoond in een vóór 15 december 1965 aangevangen boring en als vinder in de zin van de Mijnwet 1810 zijn aan te merken, bij verlening van de concessie aan een ander rechten kunnen doen gelden op een vinderspremie en schadevergoeding. Ook in hun positie voor wat betreft het verkrijgen van een concessie wordt door het onderhavige wetsontwerp geen wijziging gebracht. Wellicht ten overvloede moge hieraan worden toegevoegd, dat in het systeem van de Mijnwet 1810 niemand aanspraak op toekenning van een concessie kan maken.

Artikel 11. Dit artikel houdt een regeling van overgangsrecht in. Het is gebruikelijk en uit een oogpunt van eenheid van wetgevingstechniek dus wenselijk zulk een artikel aan het slot van het wetsontwerp op te nemen.

De Minister van Economische Zaken,

J. M. DEN UYL.